

**CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU**

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 63-53-53; Fax: (022) 63-53-55



**CHISINAU
COURT OF APPEAL**

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail:
cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

26.12.22 pe 4-35/3-2773

**Curtea Constituțională
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușeanu 28**

Curtea de Apel Chișinău, Vă expediază spre executare încheierea din 15 decembrie 2022 de pe dosarul nr. 3-385/22 cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate înaintată de Aureliu Postică în cauza de contencios administrativ inițiată la acțiunea depusă de Aureliu Postică împotriva Consiliului Superior al Magistraturii privind contestarea actului administrativ.

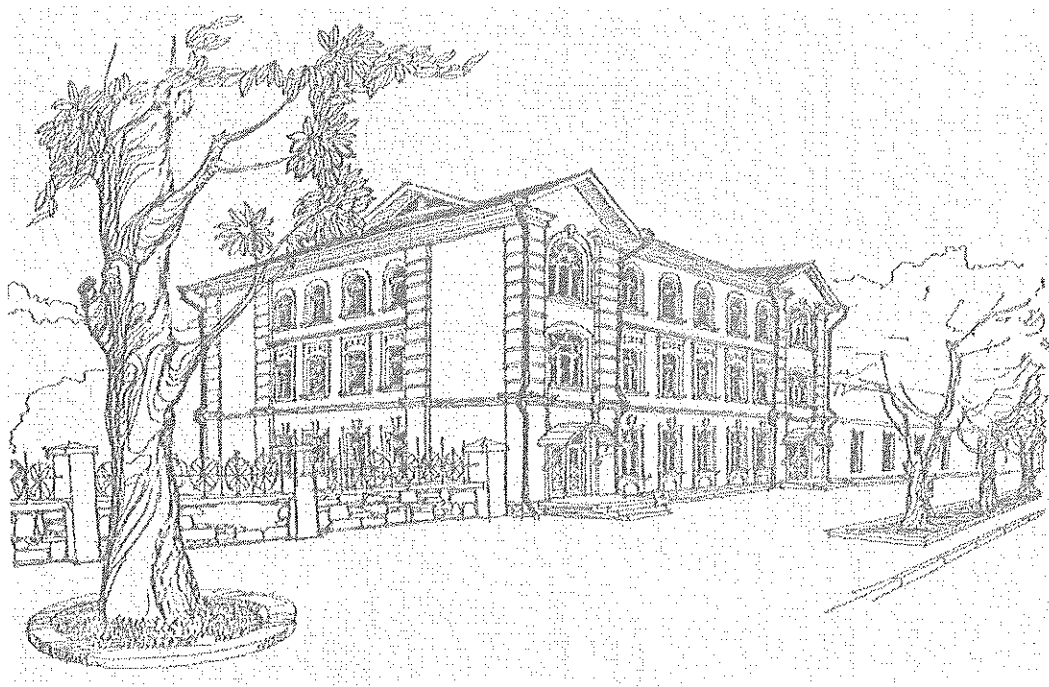
*Anexa: Cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate pe 24 file
Copia încheierii din 15 decembrie 2022 pe 4 file.*

**Președintele interimar al
Curții de Apel Chișinău**



Minciuna Anatolie

11:30
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA
Intrare Nr. *2329*
"27" *12* 20*22*



Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

/în ordinea prevederilor art. 135 alin.(1) lit.a) din Constituție/

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹

Persoană fizică

1. Postică

2. Aureliu

3. Judecător (suspendat) al Judecătorei Chișinău

3. Adresă:

4. Telefon:

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

La data de 09.09.2022 în ședința în Plen a Consiliului Superior al Magistraturii au fost incluse spre examinare 2 sesizări ale procurorului general-interimar, Dumitru Robu, cu privire la eliberarea acordului privind pornirea urmăririi penale în privința judecătorului Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, Aureliu Postică, în baza art. 352¹ alin.(2) Cod penal și cu privire la eliberarea acordului la efectuarea perchezițiilor în privința acestuia, în cauza penală pornită în temeiul art. 330² alin.(2) Cod penal.

La data indicată, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a emis Hotărârea nr. 167/13, prin care a decis:

1. *Se admite sesizarea Procurorului General interimar, Dumitru Robu, referitor la eliberarea acordului pentru efectuarea percheziției în privința judecătorului Aureliu Postică, de la Judecătoria Chișinău.*

2. *Se eliberează acordul pentru efectuarea percheziției în privința judecătorului Aureliu Postică, de la Judecătoria Chișinău, pentru existența bănuielii săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 330² alin.(2) din Codul penal.*

3. *Judecătorul Aureliu Postică, de la Judecătoria Chișinău bănuiește comiterea infracțiunii prevăzute de art. 330² alin.(2) din Codul penal RM, se suspendă din funcție, până la adoptarea hotărârii definitive pe cauza dată.*

4. *Prezenta hotărâre poate fi contestată la Curtea de Apel Chișinău în termen de 30 zile.*

5. *Copia prezentei hotărâri se expediază Procuraturii Generale și judecătorului vizat.*

În motivarea soluției adoptate, Plenul CSM indică, *inter alia*, despre necesitatea suspendării, *ex officio*, din funcție a judecătorului Aureliu Postică, din motivul pornirii în privința lui a urmăririi penale.

Totodată, Plenul CSM a mai apreciat că, având în vedere procesul penal intentat în privința magistratului, exercitarea în continuare de către Aureliu Postică a funcției de judecător ar putea afecta statutul funcției de judecător și prestigiul justiției, în acest sens, dispunând suspendarea acestuia din funcția de judecător până la rămânerea definitivă a hotărârii în cauza respectivă.

La data de 11.10.2022, Aureliu Postică a contestat, în parte, Hotărârea Plenului CSM nr. 167/13 din 09.09.2022, la Curtea de Apel Chișinău, solicitând instanței în procedura contenciosului administrativ, emiterea unei hotărâri judecătorești privind: anularea pct.3) al Hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 167/13 din 09.09.2022 cu privire la suspendarea judecătorului Judecătoria Chișinău, Aureliu Postică și reîncadrarea reclamantului în funcția deținută.

Totodată Aureliu Postică a mai solicitat emiterea unei încheieri judecătorești privind suspendarea executării pct.3) al Hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 167/13 din 09.09.2022 cu privire la suspendarea reclamantului din funcția de judecător al Judecătoria Chișinău.

În argumentarea poziției de ilegalitate a Hotărârii Plenului CSM, autorul sesizării a invocat că Hotărârea CSM nr. 167/13 din 09.09.2022, *în partea suspendării din funcția de judecător*, reprezintă un act administrativ individual defavorabil, prin care sunt încălcate drepturile legitime și libertățile acestuia stabilite prin lege, și anume:

- dreptul la un proces echitabil (art. 6 al CEDO);

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

- dreptul la muncă (art.43 din Constituție);
- dreptul la asistență și protecție socială (art.47 din Constituție);
- dreptul la viață privată (art. 8 al CEDO), prin restricția de a forma și dezvolta relații cu alte ființe umane de natură profesională (cauza C. împotriva Belgiei, Hotărârea CtEDO din 07.08.1996 paragraful 25; cauza Pretty împotriva Marii Britanii, nr,2346/02, paragraful 61 ș.a.);
- dreptul la carieră și formare profesională.

C. Obiectul sesizării³

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 24 alin.(1) lit.a) ale Legii nr. 544/20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului, potrivit cărora, judecătorul poate fi suspendat din funcție, la cerere sau din oficiu, prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii, dacă:

„a) în privința lui se începe urmărirea penală, pînă la rămînerea definitivă a hotărîrii în cauza respectivă”.

Autorul prezentei sesizări consideră că suspendarea din funcție a judecătorului, pe durata urmăririi penale, reprezintă o sancțiune abuzivă instituită de lege, pe motiv că constituie o măsură incertă și disproporționată de interzicere provizorie a exercitării atribuțiilor de serviciu de către judecătorul în privința căruia a fost inițiată urmărirea penală și, prin urmare, această măsură afectează principiul prezumției nevinovăției și principiul proporționalității, măsura fiind excesivă în raport cu obiectivul ce trebuie atins, fiind contrară articolelor 28 și 43 coraborată cu articolul 54 din Constituție.

Prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost învestită Curtea Constituțională, prin articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinența prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

Autorul excepției de neconstituționalitate susține că prevederile legale contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, deoarece sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte și sunt determinante pentru soluționarea chestiunii privind anularea actului administrativ prin care a fost dispusă suspendarea judecătorului din funcție.

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale *ratione materiae*. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Autorul sesizării înaintate, apreciază că prezentei spețe îi sunt incidente mai multe drepturi fundamentale garantate de Constituție, și anume:

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 16

Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 21

Prezumția nevinovăției

Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 28

Viața intimă, familială și privată

„Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.”

La caz, suspendarea autorului sesizării din funcția de judecător reprezintă o ingerință în viața sa privată. Ingerința în cauză nu este una constituțională, deoarece nu oferă garanții adecvate împotriva abuzului și arbitrarului din partea autorității care a dispus suspendarea din funcție a judecătorului.

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

Articolul 43

Dreptul la muncă și la protecția muncii

"(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.
[...]"

Articolul 47

Dreptul la asistență și protecție socială

"(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.
[...]"

Prin suspendarea reclamantului din funcția de judecător, în lipsa unei certitudini cu privire la finalitatea urmăririi penale pornite în privința sa, persistă riscul îngrădirii arbitrare și pe un termen nedeterminat a dreptului la muncă și la un trai decent al acestuia, fără acordarea în schimb a unor garanții minime de respectare a intereselor legitime ale persoanei suspendate din funcție. Astfel, eventuala restabilire în funcție a judecătorului suspendat în privința căruia a fost clasată urmărirea penală prin achitarea ulterioară a drepturilor salariale, nu ar constitui un remediu suficient și adecvat din partea autorităților, care pot utiliza instrumentul urmăririi penale drept pîrghie abuzivă de înlăturare a judecătorului din funcție pentru o perioadă nedeterminată timp.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

"(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății."

Ține de menționat că, prevederile legale, a căror excepție de neconstituționalitate se ridică, nu întrunesc testul de proporționalitate, conform căruia „orice măsură luată trebuie să fie *adecvată* — capabilă în mod obiectiv să conducă la îndeplinirea scopului, *necesară* — indispensabilă pentru îndeplinirea scopului și *proporțională* — asigurând justul echilibru între interesele concrete, pentru a fi corespunzătoare scopului urmărit.

Prevederile relevante ale Legii nr. 544/20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului (Monitorul Oficial al R.Moldova nr.59-60/664 din 26.10.1995, modificată prin Legea nr.137 din 27.09.2018, în vigoare 19.10.2018), sunt următoarele:

Articolul 24

Suspendarea din funcție

„(1) Judecătorul poate fi suspendat din funcție, la cerere sau din oficiu, prin hotărîre a Consiliului Superior al Magistraturii, dacă:

a) în privința lui se începe urmărirea penală, pînă la rămînerea definitivă a hotărîrii în cauza respectivă;

[...]"

Prevederile relevante ale Codului muncii al Republicii Moldova nr.154-XV din 28 martie 2003 (Monitorul Oficial nr.159-162, 2003, art.648) sunt următoarele:

Articolul 75

Noțiuni generale

"(1) Suspendarea contractului individual de muncă poate interveni în circumstanțe ce nu depind de voința părților, prin acordul părților sau la inițiativa uneia dintre părți.

(2) Suspendarea contractului individual de muncă presupune suspendarea prestării muncii de către salariat și a plății drepturilor salariale (salariu, sporuri, alte plăți) de către angajator.

(3) Pe toată durata suspendării contractului individual de muncă, drepturile și obligațiile părților, în afară de cele prevăzute la alin.(2), continuă să existe dacă prin actele normative în vigoare, prin convențiile colective, prin contractul colectiv și prin cel individual de muncă nu se prevede altfel.

(4) Suspendarea contractului individual de muncă, cu excepția cazurilor prevăzute la art.76 lit.a) și b) și art.78 alin.(1) lit.d¹) și e), se face prin ordinul (dispoziția, decizia, hotărârea) angajatorului, care se aduce la cunoștința salariatului, sub semnătură, cel târziu la data suspendării."

Articolul 76

Suspendarea contractului individual de muncă în circumstanțe ce nu depind de voința părților

"Contractul individual de muncă se suspendă în circumstanțe ce nu depind de voința părților în caz de:

[...]

g) trimitere în instanța de judecată a dosarului penal privind comiterea de către salariat a unei infracțiuni incompatibile cu munca prestată, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești;

[...]"

Prevederile relevante ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003 (republicat în Monitorul Oficial nr.263-269, 2012, art.855) sunt următoarele:

Articolul 197

Alte măsuri procesuale de constrângere

"(1) În scopul asigurării ordinii stabilite de prezentul cod privind urmărirea penală, judecarea cauzei și executarea sentinței, organul de urmărire penală, procurorul, judecătorul de instrucție sau instanța, conform competenței, sânt în drept să aplice față de bănuit, învinuit, inculpat alte măsuri procesuale de constrângere, cum ar fi:

[...]

3) suspendarea provizorie din funcție;

[...]"

Articolul 200

Suspendarea provizorie din funcție

"(1) Suspendarea provizorie din funcție constă în interzicerea provizorie motivată învinuitului, inculpatului de a exercita atribuțiile de serviciu sau de a realiza activități cu care acesta se ocupă sau le efectuează în interesul serviciului public.

(2) Persoanei suspendate provizoriu din funcție i se întrerupe remunerarea muncii, însă perioada de timp pentru care persoana a fost suspendată provizoriu din funcție în calitate de măsură procesuală de constrângere se ia în calcul în vechimea generală de muncă.

(3) Suspendarea provizorie din funcție o decide administrația instituției în care activează bănuitul, învinuitul, în condițiile legii, la demersul procurorului care conduce, sau, după caz, efectuează nemijlocit urmărirea penală. Hotărârea administrației instituției de suspendare din funcție poate fi atacată la judecătorul de instrucție."

Prevederile relevante ale Declarației Universale a Drepturilor Omului (adoptată la 10 decembrie 1948, la New York, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28 iulie 1990) sunt următoarele:

Articolul 11

"Orice persoană acuzată de comiterea unui act cu caracter penal are dreptul să fie presupusă nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi stabilită în mod legal în cursul unui proces public în care i-au fost asigurate toate garanțiile necesare apărării sale."

Articolul 23

"Orice persoana are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii sale, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la ocrotirea împotriva șomajului.

[...]"

Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.1298-XIII din 24 iulie 1997) sunt următoarele:

Articolul 6

Dreptul la un proces echitabil

"[...]

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată pînă ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

[...]"

Prevederile relevante ale Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (adoptat la 16 decembrie 1966, la New York și ratificat de Republica Moldova la 28 iulie 1990, prin Hotărârea Parlamentului nr.217-XII) sunt următoarele:

Articolul 6

"1. Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul la muncă ce cuprinde dreptul pe care îl are orice persoană de a obține posibilitatea să-și câștige existența printr-o muncă liber aleasă sau acceptată și vor lua măsuri potrivite pentru garantarea acestui drept. [...]"

E. Argumentarea prefinsei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

Prezenta sesizare vizează, în esență, problematica suspendării de către Consiliul Superior al Magistraturii a judecătorului din funcție, în condițiile pornirii în privința acestuia a urmăririi penale.

Prin urmare, sesizarea ridică critici de neconstituționalitate a dispoziției legale contestate, sub aspectul îngrădirii autorului sesizării a unor asemenea principii constituționale, precum și internaționale interconexe, în ceea ce ține de dreptul la viața personală și de muncă, precum și proporționalitatea restrângerii acestor drepturi.

Potrivit jurisprudenței CtEDO, în Hotărârea din 9 ianuarie 2013 în *cauza Volkov contra Ucraina* (Cererea nr. 21722/11), Curtea a statuat că, eliberarea din funcția de judecător a reclamantului a afectat o mare parte a relațiilor acestuia cu alte persoane, inclusiv relațiile de natură profesională. De asemenea, a avut impact asupra „sferei private” a acestuia, deoarece pierderea locului de muncă trebuie să fi avut consecințe semnificative asupra bunăstării materiale a reclamantului și a familiei acestuia. În plus, motivul pentru eliberarea din funcție a reclamantului, și anume încălcarea jurământului judecătoresc, sugera faptul că reputația sa profesională fusese afectată. Rezultă că eliberarea din funcție a reclamantului a constituit o ingerință în exercitarea de către acesta a dreptului la respectarea vieții private, în sensul art. 8 din Convenție.

Având în vedere specificul dreptului la muncă, dar și al poziționării subiecților raporturilor de muncă, atât normele naționale, cât și cele internaționale stabilesc un minim de garanții, menite să asigure un echilibru dintre angajați și angajatori și o protecție adecvată a demnității, securității și stabilității angajaților.

Dreptul la muncă, alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupației, precum și a locului de muncă vizează posibilitatea oricărei persoane de a exercita profesia sau meseria pe care o dorește, în anumite condiții stabilite de legiuitor (Hotărârea nr.5 din 23 aprilie 2013).

Astfel, Codul muncii, în scopul asigurării stabilității raporturilor de muncă, prevede garanții menite să împiedice comportamentul abuziv al angajatorilor, printre care foarte importantă este stricta reglementare a condițiilor de încetare și suspendare a raporturilor de muncă.

Legislația muncii condiționează încadrarea în câmpul muncii de întrunirea anumitor cerințe, precum și stabilește situațiile de suspendare și încetare a raporturilor de muncă.

Deși legislația muncii permite anumite limitări ale drepturilor salariatului, totuși, ele trebuie să aibă o justificare, să fie necesare, să răspundă unui interes general.

Prevederile art. 24 alin.(1) lit. a) din Legea nr. 544/20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului, cu privire la suspendarea activității judecătorului, din inițiativa angajatorului, atunci când se pretinde că există temeiuri pentru a aprecia că activitatea judecătorului ar afecta statutul funcției și prestigiul justiției, trebuie să se supună unor condiții care să asigure că această măsură nu are un caracter arbitrar și abuziv, or, măsura prin care legea oferă dreptul CSM de a dispune suspendarea judecătorului din funcție, are consecințe ample, asupra drepturilor ultimului și trebuie însoțită de garanția unei decizii obiective și temeinic fundamentate.

Astfel, spre deosebire de cazurile, când suspendarea judecătorului operează, ca urmare a participării la campania preelectorală în calitate de candidat pentru autoritatea publică sau autoritatea administrației publice locale; acordării concediului de maternitate și pentru îngrijirea copilului pe un termen de până la 3 ani sau numirii în funcția de judecător la Curtea Constituțională sau la o instanță judecătorească internațională, având un caracter obiectiv și imparțial între

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

magistrat și autoritatea din care face parte, suspendarea activității conform art. 24 alin.(1) lit. a) din Legea nr. 544/20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului, se poate dispune de către organul de administrare judecătorească, ca urmare a voinței ultimului.

În asemenea condiții, respectarea garanțiilor de obiectivitate și de temeinicie ale deciziei de suspendare dispuse de angajator poate fi pusă sub semnul îndoielii, or, la caz, deciziile CSM, mai ales cele adoptate din oficiu, pot fi subiective și, uneori, chiar abuzive, spre exemplu, urmărind scopul înlăturării temporare a unui magistrat de la examinarea unor cauze concrete, prin redistribuirea acestora, în temeiul art. 6¹ alin.(1) din Legea nr. 514/06.07.1995 cu privire la organizarea judecătorească sau cel de împiedicare de a candida la funcții administrative, de a fi promovat în instanțe ierarhic superioare sau de a fi ales în organele de autoadministrare judecătorească.

În contextul expus, normele utilizate de CSM care vizează măsura restrângerii exercițiului dreptului la muncă, prin suspendarea activității unui judecător, ca efect al pornirii în privința acestuia a urmăririi penale, până la rămânerea definitivă a hotărârii în cauza respectivă, nu întrunesc condiția caracterului proporțional, măsura fiind excesivă, în raport cu obiectivul ce trebuie atins.

Un alt argument relevant, în contextul jurisprudenței europene, este Decizia Curții Constituționale a României nr. 279 din 23.04.2015, prin care, într-o cauză civilă similară, Curtea Constituțională a României a constatat că, în urma efectuării testului de proporționalitate vizând măsura restrângerii exercițiului dreptului la muncă, suspendarea contractului individual de muncă, ca efect al formulării unei plângeri penale de către angajator împotriva salariatului, nu întrunește condiția caracterului proporțional, măsura fiind excesivă în raport cu obiectivul ce trebuie atins, astfel că dispozițiile ... (Legii supuse controlului constituționalității) sunt și, respectiv, au fost declarate neconstituționale.

Prin urmare, relevăm că dispozițiile legale supuse criticii de constituționalitate aduc atingere, restrângând exercițiul dreptului la muncă protejat de articolul 43 din Constituție.

Având în vedere că acest drept nu este unul absolut, pe cale de consecință, se impune respectarea strictă a principiului proporționalității, o cerință imperativă care necesită a fi respectată în cazurile de restrângere a exercițiului unor drepturi sau libertăți fundamentale ale omului, prevăzută de art.54 alin.(2) din Constituție.

Pentru a fi compatibilă cu art.54 alin.(2), o astfel de restricție sau ingerință trebuie să fie "prevăzută de lege", să urmărească unul sau mai multe scopuri legitime, dintre cele enumerate de alineatul doi, și să fie "necesară într-o societate democratică", în vederea realizării aceluși scop sau a acelor scopuri.

În Hotărârea nr.6 din 03.03.2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 53 lit.c) din Legea nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și articolului 76 lit.g) din Codul muncii (suspendarea raporturilor de serviciu) (Sesizarea nr.50g/2015), Curtea a efectuat testul de proporționalitate, definindu-l ca o metodă logică destinată să ajute în stabilirea echilibrului corect între restricțiile impuse de măsura suspendării din funcție și gradul de severitate al măsurii aplicate, analizând dacă dreptul la muncă a suferit o limitare ce nu se încadrează în condițiile impuse de Constituție. De asemenea, Curtea a analizat dacă limitele aplicate de către legiuitor asupra dreptului la muncă prin reglementarea suspendării din funcție în cazul săvârșirii unor presupuse fapte penale reprezintă o limitare rezonabilă și nedisproporționată în raport cu scopul urmărit.

În pct. 78) al Hotărârii, Curtea a relevat că, conform testului de proporționalitate, măsura luată trebuie să fie **adecvată** – să poată în mod obiectiv să ducă la îndeplinirea scopului, **necesară** - indispensabilă pentru îndeplinirea scopului, și **proporțională** – să asigure justul echilibru între interesele concrete pentru a fi corespunzătoare scopului urmărit.

Observăm prezența unor divergențe dintre prevederile a doua norme juridice care reglementează procedura și temeiurile suspendării angajatului din funcție de către și din inițiativa angajatorului. Astfel, art. 24 alin.(1) lit. a) din Legea nr. 544/20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului, stabilește că raporturile de serviciu se suspendă de către autoritatea publică în cazul

pornirii urmăririi penale în privința judecătorului. Spre deosebire de reglementarea enunțată, dispozițiile art.76 lit.g) din Codul muncii prevăd că, contractul individual de muncă se suspendă în circumstanțe ce nu depind de voința părților în caz de **trimitere în instanța de judecată a dosarului penal** privind comiterea de către salariat a unei **infracțiuni incompatibile cu munca prestată.**

Ambele norme juridice reglementează situațiile de suspendare a relațiilor de muncă, inclusiv în cazul săvârșirii de către judecător/angajat a unor presupuse fapte penale.

Curtea Constituțională a reținut caracterul general al Codului muncii, acesta reglementând raporturile de muncă aplicabile salariaților și angajatorilor persoane fizice sau juridice din sectorul public, privat sau mixt, care folosesc munca salariată. La rîndul său, Legea nr. 544/20.07.1995 este o lege specială care reglementează statutul judecătorului, precum și raporturile juridice dintre judecător și CSM, ca autoritate care asigură buna funcționare a sistemului judecătoresc, inclusiv numirea, promovarea, sancționarea, suspendarea și eliberarea din funcție a magistraților.

În același timp, în mod analogic, vom sesiza că, în art. 24 alin.(1) lit. a) din Legea nr. 544/20.07.1995 sunt reglementate în mod diferit, în raport cu Codul muncii, atât condițiile în care autoritatea publică poate suspenda raporturile de serviciu, cât și momentul de la care poate fi aplicată această măsură în privința judecătorului.

Prin analiza ansamblului reglementărilor referitoare la suspendarea contractului individual de muncă (art.76 lit.g) din Codul muncii) sau a activității de judecător (art. 24 alin.(1) lit. a) din Legea nr. 544/20.07.1995), poate fi desprinsă regula generală, potrivit căreia, această măsură este impusă de situații cu caracter temporar, ce fac imposibilă desfășurarea activității ori exercitarea funcției.

În Hotărîrea nr.6 din 03.03.2016, Curtea a constatat că, scopul pentru care a fost reglementată posibilitatea suspendării contractului individual de muncă, în caz de trimitere în instanța de judecată a dosarului penal privind comiterea de către salariat a unei infracțiuni incompatibile cu munca prestată, este acela ca angajatorul să împiedice salariatul ca în exercitarea atribuțiilor de serviciu pe care le are să mai continue să săvârșească fapte de natura celor pentru care este cercetat penal și să îl împiedice să mai producă prejudicii. În plus, prevederile în cauză tind la protejarea intereselor angajatorului ori a instituției în care își desfășoară activitatea salariatul.

Referitor la reglementările privind suspendarea raporturilor de serviciu cu funcționarul public, în cazul recunoașterii în calitate de bănuț sau emiterii în privința acestuia a ordonanței de punere sub învinuire, Curtea a observat că măsura are ca scop, *printre altele*, protejarea prestigiului profesiei ori a funcției exercitate, textul legal neimpunând alte condiții, precum ar fi săvârșirea de infracțiuni incompatibile cu funcția deținută.

Înalta Curte de jurisdicție constituțională a mai menționat în Hotărîrea sus-indicată că, legea nu trebuie să lase la libera opțiune a angajatorului sau a autorității publice decizia de a suspenda sau nu unilateral raporturile de serviciu fără a fi stabilite condiții, modalități și criterii clare și precise (a se vedea *mutatis mutandis* hotărîrea CEDO *Milojević și alții v. Serbia* din 30 ianuarie 2016).

Reglementarea situațiilor de suspendare a raporturilor de serviciu nu trebuie să admită posibilitatea emiterii unor decizii arbitrare ori nejustificate pentru că protecția dreptului la muncă presupune, între altele, ca restrângerea exercițiului acestui drept să respecte cerințele constituționale impuse de art.54 alin.(4) referitoare la proporționalitate, și nu doar asigurarea unor măsuri cu caracter reparator ori a unor soluții alternative.

Astfel, în spiritul constatărilor și raționamentelor Curții Constituționale, potrivit Codului muncii, suspendarea operează doar în situația în care cauza penală este trimisă în instanța de judecată, iar infracțiunea este incompatibilă cu munca prestată, în timp ce Legea nr. 544/20.07.1995 dispune suspendarea chiar de la etapa pornirii urmăririi penale în privința judecătorului și în lipsa existenței unui raport de cauzalitate între activitatea desfășurată și infracțiunea săvârșită.

Prevederile art.76 lit.g) din Codul muncii sunt instituite pentru protejarea interesului public, prin înlăturarea persoanei dintr-o anumită funcție, fiind acuzată de comiterea unei infracțiuni

legată de funcția respectivă, astfel împiedicând alte asemenea fapte sau consecințele unor asemenea fapte.

Spre deosebire de art.76 lit.g) din Codul muncii, care, potrivit concluziilor instanței constituționale nu constituie o încălcare a dreptului la muncă, prevăzut de articolul 43 din Constituție coroborat cu articolul 54, la aplicarea art. 24 alin.(1) lit. a) din Legea nr. 544/20.07.1995, aprecierea temeiului de suspendare a raporturilor de muncă rămâne la discreția autorității publice, în persoana CSM, aceasta nefiind obligată în vreun fel să țină cont de legătura presupusei infracțiuni comise cu exercițiul funcției de judecător.

Curtea Constituțională a menționat în Hotărârea nr.6 din 03.03.2016 că simplul fapt că persoana a fost recunoscută în calitate de bănuț pentru săvârșirea unei infracțiuni extrinsecă raporturilor sale cu activitatea profesională pe care o desfășoară și autoritatea publică din care face parte nu poate constitui drept temei pentru suspendarea raporturilor de serviciu.

Curtea a observat că prin efectul dispozițiilor legii care reglementează activitatea funcționarului public, la capitolul suspendării raporturilor de muncă ale acestuia, se produce un dezechilibru în defavoarea funcționarului public, în sensul că acestuia i se pot suspenda raporturile de muncă în cazul intentării *oricărei* cauze penale.

De asemenea, Curtea a relevat că, în maniera în care este reglementată suspendarea raporturilor de serviciu la art.53 lit.c) din Legea nr.158 din 4 iulie 2008, măsura nu oferă garanții suficiente care să excludă acțiunile arbitrare sau abuzive ale autorității publice, fiind susceptibilă a fi calificată drept subiectivă, mai ales în contextul raporturilor de muncă, care presupun o subordonare a salariatului față de angajator. Or, lipsa de claritate a prevederilor legale și a unor garanții jurisdicționale suficiente împotriva arbitrarului poate fi calificată ca o încălcare a art.43 din Constituție combinat cu art.54.

La modul similar, suspendarea din funcție a judecătorului, pe motivul pornirii urmăririi penale în privința acestuia, potrivit Legii nr. 544/20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului, a devenit un instrument periculos în mâinile organului de autoadministrare judecătorească, care îi oferă dreptul discreționar de a înlătura temporar din funcție orice judecător, în privința căruia este pornită urmărirea penală, pe motivul prezenței unei simple bănuțeli rezonabile despre comiterea unei infracțiuni, fără să existe certitudinea că această cauză va avea perspectiva expedierii pentru examinare în instanța de fond.

Cu regret, adeseori acest exercițiu de pornire a urmăririi penale în privința judecătorului nu are la bază niște standarde solide de acuzație în materie penală, potrivit principiului *in dubio pro reo*, ceea ce face ca procedura pornirii urmăririi penale în privința judecătorului, inclusiv eliberarea acordului pentru aceasta din partea CSM, să devină una pur formală și superficială. Asemenea stare de lucruri evident că nu poate să nu știrbească din independența și inamovibilitatea judecătorului, în particular, și să aibă repercusiuni negative asupra independenței puterii judecătorești, în general.

Astfel, pentru a evita situațiile legate de suspendarea discreționară, aleatorie și abuzivă din funcție a judecătorilor urmăriți penal, autorul sesizării consideră că ajustarea mecanismului de înlăturare temporară a acestora de la exercitarea atribuțiilor de serviciu la prevederile art.76 lit.g) din Codul muncii, adică doar în condițiile trimerii cauzei pentru examinare în instanța de judecată, ar constitui o garanție autentică și reală a respectării standardelor independenței judecătorului și respectării dreptului la muncă și la viața privată a acestuia.

În așa fel, autorul prezentei sesizări reține că, dispozițiile art. 24 alin.(1) lit. a) din Legea nr. 544/20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului, care oferă dreptul CSM de a **suspenda activitatea judecătorului până la remiterea cauzei în instanța de judecată, depășesc principiul proporționalității**, măsura fiind excesivă în raport cu obiectivul ce trebuie atins, și prin aceasta fiind contrar articolelor 28 și 43 coroborate cu articolul 54 din Constituție.

F. Lista documentelor relevante⁶

- copia acțiunii civile în ordine de contencios administrativ, aflată pe rolul Curții de Apel Chișinău:
https://cac.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/generate/pending/2-22148581-02-3-11102022/56C2AD8D-8A90-DD11-AB9B-001E0B8014EB
- copia Hotărîrii CSM nr. nr. 167/13 din 09.09.2022, publicată pe site-ul csm.md:
<https://www.csm.md/files/Hotaririle/2022/13/167-13.pdf>

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Prin prezenta, declar, pe propria onoare, că informațiile prezentate Curții sunt veridice

Cu respect,

Digitally signed by Postică Aureliu
Date: 2022.12.05 14:34:50 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova



Postică Aureliu

Notă! Prezenta cerere este semnată cu semnătură electronică în conformitate cu cerințele Legii nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic și are aceeași forță juridică ca și documentul semnat cu semnătură olografă.

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

ÎNCHEIERE

15 decembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

În componența

Președintele completului, judecătorul Mîra Ghenadie

Judecătorii Bostan Angela și Grigore Dașchevici

soluționând cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate înaintată de Aureliu Postică în cauza de contencios administrativ inițiată la acțiunea depusă de Aureliu Postică împotriva Consiliului Superior al Magistraturii privind contestarea actului administrativ,-

Completul specializat în examinarea acțiunilor de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

CONSTATĂ:

La data de 11 octombrie 2022, Aureliu Postică a depus la Curtea de Apel Chișinău acțiune în contencios administrativ împotriva Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la anularea pct.3 din Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr.167/13 din 09 septembrie 2022.

Concomitent cu acțiunea depusă, reclamantul a solicitat și suspendarea actului contestat.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din data de 24 noiembrie 2022, s-a respins cererea înaintată de Aureliu Postică privind suspendarea executării pct.3 al actului administrativ individual contestat în instanța de contencios administrativ – Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr.167/13 din 09 septembrie 2022.

La data de 05 decembrie 2022, Aureliu Postică a depus cerere privind sesizarea Curții Constituționale, pentru examinarea excepției de neconstituționalitate a art. 24 alin.(1) lit.a) ale Legii nr.544/20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului.

Subsumând punctul de vedere al participanților, normele procesuale și starea de fapt constatată în privința cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău conchide necesitatea adoptării unei soluții de ridicare a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor invocate și de sesizare a Curții Constituționale cu această excepție.

La 19 iulie 2018, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Codul administrativ, act legislativ publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 17 august 2018, nr.309-320.

Potrivit art. 257 alin. (1) Codul administrativ, actul legislativ a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

Conform art. 258 alin. (3) Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod.

Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei enunțate, urmează că s-a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, corespunzător și pentru procedurile de apel.

Noile reglementări nu conțin prevederi privind excepția de neconstituționalitate.

Totodată, conform art. 1 alin. (2) din Codul administrativ, legislația administrativă se întemeiază pe normele constituționale dezvoltate în prezentul cod, în alte legi și în alte acte normative subordonate legii, care reglementează raporturile administrative și care trebuie să fie în concordantă cu Constituția Republicii Moldova.

Potrivit art. 3 din Codul administrativ, legislația administrativă reglementând procedura [...] controlului judecătoresc asupra procedurii administrative, are drept scop asigurarea respectării drepturilor și a libertăților prevăzute de lege ale persoanelor fizice și juridice, ținând cont de interesul public și de regulile statului de drept, iar unul din principiile acestui control de contencios administrativ, conform art. 36 din Codul administrativ, este obligația instanței de a respecta principiul supremației dreptului, în conformitate cu care, demnitatea omului, drepturile și libertățile lui sunt considerate valori supreme și sunt garantate de stat.

În conformitate cu prevederile art. 195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor Codului administrativ. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

Astfel, subsumând dispozițiile enunțate, care urmează a fi interpretate și aplicate sistemic, Completul civil, comercial și de contencios administrativ, conchide aplicabilitatea dispozițiilor Codului de procedură civilă privind excepția de neconstituționalitate procedurii de contencios administrativ, or excepția constituie mijlocul procedural pentru realizarea accesului persoanei, în calitate de titular al drepturilor și libertăților fundamentale, la controlul constituționalității actelor normative, iar instanța de contencios administrativ este obligată să asigure principiul supremației dreptului.

Conform art. 12¹ alin. (1)-(5) Codul de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei. [...]

Potrivit art. 134 din Constituție, Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova, care garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Iar potrivit art. 135 din Constituție, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Prin hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016, Curtea Constituțională a relatat că, judecătorul ordinar, nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau de reprezentantul acestuia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate și a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate, constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate de Curte în prezenta Hotărâre.

Completul observă că obiectul excepției de neconstituționalitate, așa cum a fost formulat de Aureliu Postică constituie dispozițiile art. 24 alin.(1) lit.a) ale Legii nr.544/20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului.

Respectiv, sub aspectul întrunirii condițiilor stabilite de Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016, instanța de apel menționează că norma vizată de către Aureliu Postică, constituie obiect al controlului de constituționalitate, fiind întrunite condițiile indicate în hotărârea Curții Constituționale pentru interpretarea art. 135 alin.(1) lit. lit. a) și g) din Constituție.

Completul remarcă că, ridicarea excepției de neconstituționalitate a fost solicitată de Aureliu Postică, iar norma vizată urmează a fi aplicată la soluționarea cauzei, or prezintă interes pentru derularea în continuare a examinării cauzei.

Cu referire la existența unui control anterior de constituționalitate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului

civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, constată că acesta nu s-a realizat.

Din aceste considerente, ținând cont de faptul că norma solicitată ce va fi supusă controlului de constituționalitate urmează a fi aplicată la soluționarea cauzei deduse judecării, având în vedere că instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității ei cu Constituția, și stabilind întrunirea condițiilor cumulativă ridicării excepției de neconstituționalitate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău ajunge la concluzia admiterii cererii depuse de Aureliu Postică privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 24 alin.(1) lit.a) ale Legii nr.544/20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului.

În conformitate cu prevederile art. 195, 230 Codul administrativ, art. 12¹, 270 Codul de procedură civilă, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

DISPUNE :

Se admite cererea înaintată de Aureliu Postică privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a art. 24 alin.(1) lit.a) ale Legii nr.544/20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului.

Se sesizează Curtea Constituțională a Republicii Moldova referitor la excepția de neconstituționalitate ridicată.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului, judecătorul

semnătura

Mîra Ghenadie

Judecătorii

Semnătura

Bostan Angela

Semnătura

Dașchevici Grigore

Copia corespunde originalului
Judecătorul Curții de Apel Chișinău

Mîra Ghenadie

